



Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH 2017

STADÉAR GNÓ – ARDLEIBHÉAL – PÁIPÉAR I

DÉ MÁIRT 13 MEITHEAMH 2017 – MAIDIN 9.30 - 12.00

ROINN B

(160 marc)

- Tá 40 marc ag gabháil le **GACH** ceist.
- Freagair **CEITHRE** cheist ar bith.
- Bronnfar marcanna ar obair, ar leagan amach agus ar chur i láthair, fóiliónna agus dátaí san áireamh de réir mar is cuí.
- Ba cheart go dtaispeánfaí an lá, an mhí agus an bhliain sna dátaí.
- Is ceadmhach áireamhain a úsáid.

1. Ceist í seo faoi Bhuiséad Teaghlaigh

Freagair gach cuid den cheist seo:

(A) *Ar leathanach 9 de Roinn A* tá foirm don Chéad Bhuiséad agus do Bhuiséad Leasaithe do theaghlach Uí Dhrisceoil ó mhí Iúil go mí Mheán Fómhair 2017. I ndiaidh dóibh an Chéad Bhuiséad a ullmhú, cuireadh in iúl do Bhean Uí Dhrisceoil go mbeadh ardú céime aici ina post. Ach mar sin féin, tá cinneadh déanta ag an Uas. Ó Dhrisceoil saoire thuismitheoireachta a ghlacadh i míonna Iúil agus Lúnasa. Bheartaigh teaghlach Uí Dhrisceoil a mBuiséad a leasú mar gheall ar na cúinsí athraithe.

Iarrtar ort an Buiséad Leasaithe a chomhlánú, agus na nithe seo thíos a chur san áireamh:

- Gheobhaidh Bean Uí Dhrisceoil €4,830 glan gach mí ó 1 Iúil 2017.
- De bharr shaoire thuismitheoireachta an Uasa. Uí Dhrisceoil ní bheidh tuarastal ar bith aige i mí Iúil ná i mí Lúnasa 2017.
- Gheobhaidh teaghlach Uí Dhrisceoil €75 as seantrosacán a dhíol ar e-bay i mí Iúil.
- **Méadófar** aisíocaíochtaí morgáiste de 2% ó 1 Meán Fómhair 2017.
- Déanfaidh teaghlach Uí Dhrisceoil aisíocaíocht amháin ar an iasacht i mí Iúil agus íocfaidh siad iarmhéid na hiasachta, €5,100, i mí Lúnasa.
- **Méadófar** an tÁrachas Bliantúil go €1,944, iníoctha go míosúil ó 1 Lúnasa 2017.
- Tiocfaidh **laghdú** de 15% in aghaidh na míosa ar chostais teaghlaigh ó 1 Iúil 2017.
- Tiocfaidh **laghdú** de 45% ar chostais siamsaíochta i mí Iúil agus i mí Lúnasa 2017.
- Cuirfear an tsaoire a bhí pleanáilte ag teaghlach Uí Dhrisceoil i mí Lúnasa ar athlá.
- Ní bheidh athrú ar bith ar aon ioncam ná ar aon chaiteachas eile.

(28)

- (B) (i) Ríomh cén céatadán d'ardú a gheobhaidh Bean Uí Dhrisceoil ar a pá mar gheall ar a hardú céime. Taispeáin do chuid oibre. (*Freagair ar leathanach 10 de Roinn A.*)
- (ii) Mínigh an téarma 'Caiteachas Roghnach'. (*Freagair ar leathanach 10 de Roinn A.*)
- (iii) Sa Chéad Bhuiséad, luaigh mí ina raibh ioncam pleanáilte níos mó ná caiteachas pleanáilte. (*Freagair ar leathanach 10 de Roinn A.*)
- (iv) Sa Chéad Bhuiséad, cé mhéad a bhí teaghlach Uí Dhrisceoil ag súil lena choigilt sna trí mhí? (*Freagair ar leathanach 10 de Roinn A.*)
- (v) An buiséad maith é an Buiséad Leasaithe?
Tabhair cúis **amháin** le do fhreagra. (*Freagair ar leathanach 10 de Roinn A.*)

(12)

(40 marc)

2. Ceist í seo faoi Chuntas Club.

Freagair gach cuid den cheist seo:

Bhí stoc tosaigh €2,100 ag Club Rámhaíochta na Maidí Rámha ina bheár ar 1 Eanáir 2016. Seo thíos achoimre ar bhearta airgeadais an chlub don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2016:

Fáltais:	€
Díolacháin sa Bheár	19,260
Ioncam ó Gheallta Bád	8,270
Síntiúis	9,760
Ioncam ó Ócáid Tiomsaithe Airgid	9,620
Urraíocht	1,700
Íocaíochtaí:	€
Árachas	6,260
Ceannach Trealamh	16,700
Deisiúcháin ar Threalamh	140
Ceannacháin don Bheár	15,300
Speansais Ghinearálta	5,740
Solas agus Teas	6,210
Caiteachas ar Gheallta Bád	3,210
Speansais ar Ócáid Tiomsaithe Airgid	2,670

Eolas breise ar 31 Nollaig 2016:

(i) Stoc sa Bheár	€2,280
(ii) Solas agus Teas dlite	€210
(iii) Síntiúis dlite	€240
(iv) Speansais Ghinearálta réamhíochta	€720
(v) Trealamh le dímheas de 15%.	

(A) Ullmhaigh:

- (i) Cuntas Trádála Beáir don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2016.
- (ii) Cuntas Ioncaim agus Caiteachais don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2016. (34)

(B) Ag an CGB (AGM), mhol an tOifigeach Club a thugann tuairisc ar na cuntais do na baill gur ghá clubtheach an chlub a athchóiriú, rud a chosnódh €65,000.

- (i) Cén teideal atá ar an Oifigeach Club a thugann tuairisc ar na cuntais do na baill?
- (ii) Luaigh agus mínigh foinse oiriúnach **amháin** airgeadais a d'fhéadfadh Club Rámhaíochta na Maidí Rámha a úsáid chun athchóiriú an chlubthí a mhaoiniú.

(6)
(40 marc)

3. **Ceist í seo a bhaineann le Fás Geilleagrach agus le Trádáil Idirnáisiúnta**

Freagair gach cuid den cheist seo:

(A) D'ísigh an Rialtas a réamhaisnéis ar fhás an OTI in 2017 go 3.5% mar gheall ar chinneadh na Breataine an tAontas Eorpach a fhágáil.

- (i) Cad dó a seasann na túslitreacha OTI?
- (ii) Mínígh trí shochar d'Éirinn a bhaineann le bheith ina ball den Aontas Eorpach.
- (iii) Mínígh toradh **amháin** a d'fhéadfadh a bheith ag cinneadh na Breataine i gcás:
 - Gnólachtaí i bPoblacht na hÉireann a easpórtálann earraí go dtí an Bhreatain.
 - Daoine in Éirinn atá ag iarraidh taisteal go dtí an Bhreatain.

(18)

(B) Tá méadú tagtha ar fhás geilleagrach na hÉireann le trí bliana anuas.

Luaigh tionchar an mhéadaithe seo ar **gach ceann** díobh seo a leanas:

- (i) Cúrsaí fostaíochta in Éirinn.
- (ii) Íocaíocht na Coimirce Sóisialaí.
- (iii) Ioncam an Rialtais.

(6)

(C) Tá an trádáil idirnáisiúnta riachtanach do théarnamh gheilleagar na hÉireann.

- (i) Déan idirdhealú idir easpórtálacha sofheicthe agus easpórtálacha dofheicthe. Bain úsáid as sampla **amháin** de **gach** cineál easpórtála chun do fhreagra a mhíniú.
- (ii) Baineann na sonraí seo a leanas leis an trádáil idirnáisiúnta a bhí ag tír don bhliain 2016:

	€
Iompórtálacha Dofheicthe	2,600 milliún
Easpórtálacha Sofheicthe	3,620 milliún
Easpórtálacha Dofheicthe	2,670 milliún
Iompórtálacha Sofheicthe	3,330 milliún

- (a) Ó na sonraí thuas, ríomh Comhardú na Trádála **agus** Comhardú na nÍocaíochtaí. Taispeáin do chuid oibre.
- (b) Luaigh i **ngach** cás cé acu an comhardú barrachais nó comhardú easnaimh atá ann.

(16)

(40 marc)

4. **Ceist í seo a Bhaineann le hÁrachas.**

Freagair gach cuid den cheist seo:

Cónaíonn Lisa Ní Aimhirgin, a rugadh ar 21 Iúil 1975, i Sráid Rósmháire, Ros Cré, Co. Thiobraid Árann. Is saighdiúir í. Is mian léi árachas saoil, ar fiú €250,000 é, a cheannach ar a saol féin toisc gur phós sí le déanaí. Ní ólann Lisa alcól, ní chaitheann sí tobac agus níl aon fhadhbanna sláinte aici. Nuair a bhíonn am saor aici is maith léi dul ag léimneach ó pharaisiút. Is mian léi dochar díreach a úsáid chun a phréimh a íoc. Rinne sí teagmháil lena cara, Dáithí Ó Lúing, An tSráid Ard, Biorra, Co. Uíbh Fháilí le comhairle a lorg ar cé acu polasaí árachas saoil ba chóir di a cheannach.

- (A)** (i) Scríobh an litir a sheol Dáithí chuig Lisa ar 15 Bealtaine 2017 agus mínigh an difríocht atá idir Árachas Dearlaice agus Árachas Lánsaoil.
- (ii) Agus comhairle Dháithí á leanúint aici cinneann Lisa ar Pholasaí Árachas Lánsaoil a cheannach. Cuir i gcás gur tusa Lisa, comhlánaigh an fhoirm thogra atá ar *leathanach 11 de Roinn A* agus bain úsáid as dáta an lae inniu.
- (iii) Cén teideal atá ar an duine i gcuideachta árachais a ríomhann an phréimh?

(32)

Is mian le Lisa fosta árachas a cheannach dá teach ar €240,000 agus don inneachar ar €70,000. Faigheann sí luachan €16 an €15,000 don teach agus €28 an €5,000 don inneachar. Laghdófar costas an inneachair de 15% toisc aláram buirgléireachta a bheith suiteáilte aici.

- (B)** Ríomh an phréimh árachais a bheidh ar Lisa a íoc.
Taispeáin do chuid oibre.

(8)

(40 marc)

5. **Ceist í seo ar Bhaincéireacht.**

Freagair gach cuid den cheist seo:

Tá cuntas ag Mairéad de Paor i mBanc AIB i dTuaim, Co. na Gaillimhe.

Fuair sí an Ráiteas Bainc seo a leanas ar 2 Meitheamh 2017:

AIB An Chearnóg Tuaim		Ráiteas Cuntais		Teil: 093 - 364574 Facs: 093 - 364577 Cód an Bhrainse: 93-71-21 Cód Aitheantais an Bhrainse: AIBTUIE4D	
Mairéad de Paor Bóthar an Teampaill Tuaim		Ainm an Chuntais: Mairéad de Paor Cuntas Uimhir 1 Uimhir an Chuntais: 550591961 IBAN: IE39 AIBTU 9371550591961 Dáta an Ráitis: 31 Bealtaine 2017 Uimhir an Ráitis: 509			
Dáta	Sonraí na mBeart	Dr	Sr	Iarmhéid	
		€	€	€	
01 Beal. 2017	Iarmhéid Ar Aghaidh			1120.00	
05 Beal. 2017	Seic Uimh. 560812	1500.00		380.00 DR	
08 Beal. 2017	DD - Energia	136.00		516.00 DR	
09 Beal. 2017	Pá-chonair		1620.00	1104.00	
12 Beal. 2017	ILAE - AIB Visa	1000.00		104.00	
17 Beal. 2017	Buanordú - Vodafone	66.00		38.00	
21 Beal. 2017	Aistriú Creidmheasa		425.00	463.00	
30 Beal. 2017	Táillí Bainc	12.00		451.00	
31 Beal. 2017	UMB Sligeach	100.00		351.00	

- (A)** (i) Cé acu an cuntas taisce nó cuntas reatha atá ag Mairéad?
Tabhair cúis **amháin** le do fhreagra.
- (ii) Mínigh cén fáth a bhfuil 'DR' sa cholún larmhéid ar an 5 Bealtaine 2017 agus ar an 8 Bealtaine 2017.
- (iii) Mínigh an difear idir na bearta ar an 8 Bealtaine 2017 agus ar an 17 Bealtaine 2017.
- (iv) Mínigh 'Pá-chonair'. Luaigh **dhá** bhuntáiste do Mhairéad a bhaineann le 'Pá-chonair'.
- (v) Mínigh an beart ar 12 Bealtaine 2017.
- (vi) Luaigh **dhá** mhír fhéideartha a d'fhéadfadh a bheith san áireamh san iontráil dar dháta 30 Bealtaine 2017.
- (vii) Cad dó a seasann na túslireacha 'UMB'? Mínigh **dhá** sheirbhís atá ar fáil do Mhairéad tríd an UMB.
- (33)

(B) Níl an dá mhír seo a leanas ar Ráiteas Bainc Mhairéad:

- Seic (Uimh. 560813) faoi choinne €400 a scríobh Mairéad ar 28 Bealtaine 2017.
- Aistriú creidmheasa €50 go dtí Cuntas Mhairéad ar an 31 Bealtaine 2017.

Ríomh a hiarmhéid deiridh bainc tar éis an **dá** mhír thuas a chur san áireamh.
Taispeáin do chuid oibre.

(7)
(40 marc)

6. Ceist í seo faoi Phá agus faoi Dhaoine ag Obair.

Freagair gach cuid den cheist seo:

(A) Tá Conchúr Caomhánach fostaithe mar bhainisteoir ag Bonbon Teo. Is 35 uair sa tseachtain a ghnáthsheachtain oibre ach uaireanta déanann sé ragobair. Is é a bhunráta pá €770 ar sheachtain 35 uair. Íoctar pá ragoibre ar ráta am go leith don chéad chúig uaire agus am dúbailte ar uaireanta sa bhreis ina dhiaidh sin. I Seachtain Uimh. 5 rinne sé 42 uair oibre.

Íocann Conchúr ÍMAT ar ráta 40% agus ÁSPC/MSU ar 10.5%. Is é a chreidmheas cánach bliantúil ná €3,380. Íocann sé €40 ar árachas sláinte agus infheistíonn sé €75 i gciste coigiltis. Baineann a fhostóir an dá shuim seo óna phá.

(i) Mínigh an difríocht atá idir ‘bunphá’ agus ‘ragobair’.

(ii) Comhlánaigh duillín pá Chonchúir do Sheachtain Uimh. 5 agus bain úsáid as an doiciméad bán *ar leathanach 12 de Roinn A*. Taispeáin do chuid oibre (*ar an leathanach céanna*).

(iii) Bain úsáid as Duillín Pá Chonchúir agus sainaithean a Asbhaintí Reachtúla.

(32)

(B) Toisc go mbeidh Conchúr cúig bliana fostaithe ag Bonbon Teo. ag deireadh 2017 beidh sé ábalta a shochar comhchineáil féin a shocrú trí idirbheartaíocht.

(i) Mínigh an téarma ‘sochar comhchineáil’ agus tabhair **dhá** shampla.

(ii) Luaigh **dhá** cheart atá ag Conchúr mar fhostaí de chuid Bonbon Teo.

(8)

(40 marc)